UNESCO

unesco

United Nations
Educational, Scientific
and Cultural Organization

Org.Type - Specialized Agency

Acronyms- UNESCO

Head- Irina Bokova – General of UNESCO

Status – Active

Established – 16, November,1945

Headquarters – Paris,France

ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੇ ਉਦੇਸ਼-

- ਗੈਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਯਤਨ ਕਰਨਾ|
- ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ|
- ਸਿੱਖਿਆ ,ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ,ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ,ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਆਦਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨਾ|
- ਯੂਨੈਸਕੋ ਮਨੁੱਖ -ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਸਦਭਾਵਨਾ ,ਪਿਆਰ ,ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਰਤ, ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਦੇ ਭਾਵ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਚਨਵੱਧ ਹਨ|
- UNESCO ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ|

ਯੂਨੈਸਕੋ ਦਾ ਸੰਗਠਨ(ORGANISATION OF UNESCO)

- ਸਧਾਰਨ ਸੰਮੇਲਨ(General conference)
- ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਰਿਸ਼ਦ(Executive Board)
- ਸਕੱਤਰੇਤ(Secretariat)

ਸਾਧਾਰਣ ਸੰਮੇਲਨ –

UNESCO ਦੀ ਸਰਬ-ਉੱਚਤਾ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ, ਸਾਧਾਰਨ ਸਮੇਲਨ ਹੈ | UNESCO ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ| ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਵੇਸ਼ਨ ਹਰ ਸਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ਦੋ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ| ਯੁਨੈਸਕੋ ਦੀ ਨੀਤੀ, ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ, ਬਜਟ ਆਦਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਇਸ ਸੰਮੇਲਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ| ਸੰਮੇਲਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੀ ਹੈ |ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ "ਮਾਨਸਿਕ ਕਾਰਜ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਸਦ" ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਵੇਸ਼ਨ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਅਕ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਸਮੱਸਿਆਂਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ|

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ -

- ਇਹ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੀ ਆਤਮਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ| ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰਣੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਸੰਮੇਲਨ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਕੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ |ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 18 ਸੀ , ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਰਤਮਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿਚ 30 ਮੈਂਬਰ ਹਨ| ਇਸ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਬੈਠਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ| ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸੰਮੇਲਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ|

ਸਕੱਤਰੇਤ –

- ਯੂਨੈਸਕੋ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਅੰਗ ਸਕੱਤਰੇਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਘਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ| ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਹਾਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ| ਮਹਾਂਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਸੰਮੇਲਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਉੱਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ| ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 6 ਸਾਲ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ| ਇਸ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਚੋਣ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ|

ALOSS
Entrance, Secretariat Bldg, UNESCO | ALOSS

ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੇ ਕਾਰਜ –

1. ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਜ –

- ਲੇਖਾ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਵਿਕਾਸ
- ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਯੋਗਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ
- ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਨਾ

2. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ -

- ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਕਰਨਾ
- ਸਿੱਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ
- ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਜ ਕਰਨੇ
- ਸਰਵਜਨਿਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨੀ
- ਪੁਰਾਣੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ|
- .ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਨਾ|

ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ

1. ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉੱਚ ਆਦਰਸ਼
2. ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਵਿਧਾਨ
3. ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਮਿਲਣਾ
4. ਆਰਥਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ

UNESCO INSTITUTE AND CENTRES -

- UNESCO centre in British virgin Islands www.unesco.vg
- UNESCO International Bureau of education (IBE)
- UNESCO institute for lifelong learning
- UNESCO International Institute for educational planning (IIEP)
- UNESCO institute for information Technologies in education.
- UNESCO International Institute for capacity building in Africa (IICBA)

OFFICIAL UNESCO NGOS -

- International baccalaureate (IB)
- Education International(EI)
- International Association of universities (IAU)
- International Council of Science (ICS)
- Union of international associations (UIA)
- International Federation of poetry associations (IFPA)
- World Federation of Engineering Organisations (WFEQ)
- Word Association of newspapers (WAN)
- International Theatre Institute ITI)
- International Federation of library association and institutions(IFLA)

INACTIVE UNESCO PRIZES. –

- International Simon bolivar prize (Inactive since 2004)
- Carlos J. finlay prizes for Microbiology (Inactive since 2005)
- UNESCO prizes for human rights education

UNESCO price for the promotion of the Arts

- UNESCO obiang Nguema Mbasogo International prize for Research in the life sciences (inactive since 2010)